

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

**طرح استفساریه تبصره بند (الف) ماده (۱۰۳)
قانون مدیریت خدمات کشوری**

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح استفساریه تبصره بند (الف) ماده (۱۰۳)
قانون مدیریت خدمات کشوری

تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۲/۱۵

کد گزارش: ۱۴۰۱۰۷۱۷

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۳۹۹/۰۲/۲۷

پرومشکده شورای نگهبان

طرح استفساریه تبصره بند (الف) ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات

کشوری

درباره‌ی مصوبه

«طرح استفساریه تبصره بند (الف) ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری» بنا به پیشنهاد (۳۳) نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۱۳۹۸/۷/۲ به عنوان طرح عادی اعلام وصول و جهت طی مراحل قانونی به هیئت رئیسه‌ی مجلس تقدیم شد. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح آمده است: «همان‌گونه که مستحضرید ایشارگران دارای مدرک کارشناسی اعم از مدرک دانشگاهی و یا معادل کارشناسی (که دانشگاه‌ها، سازمان امور اداری و استخدامی کشور و نیز دیگر دستگاه‌های اجرایی که با اخذ مجوز از سازمان مذکور و یا دیگر مراجع قانونی دوره‌های آموزشی ذی‌ربط را اجرا و به فارغ‌التحصیلان آن مدرک تحصیلی معادل ارائه کرده‌اند) تاکنون ضمن برخورداری از یک مقطع تحصیلی بالاتر می‌توانستند به استناد تبصره ذیل بند (۱) ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری مطابق نظر مشورتی مراجع ذی‌صلاح تا سی و پنج سال اشتغال داشته باشند؛ اما در حال حاضر ایشارگران دارای مدرک کارشناسی معادل، بر اساس نظر سازمان امور اداری و استخدامی از ادامه خدمت تا سی و پنج سال منع شده‌اند. به دلیل یکسان بودن مدارک مذکور، تقاضای استفساریه به این شرح که آیا مدرک تحصیلی دانشگاهی کارشناسی ارشد و بالاتر در تبصره مورد نظر مدرک معادل را نیز شامل می‌شود، به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.»

طرح مذکور جهت بحث و بررسی بیشتر به کمیسیون اجتماعی به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد. این کمیسیون با بررسی طرح مذکور در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۸/۹/۲۵، مفاد آن را به تصویب رساند. در نهایت مجلس شورای اسلامی نیز در تاریخ ۱۳۹۹/۲/۱۵، مفاد این طرح را عیناً تصویب و طی نامه‌ی شماره ۶۵۷/۵۳۴۳ مورخ ۱۳۹۹/۲/۱۶ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال کرد. شورای نگهبان، بررسی این مصوبه را در دستور جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۹/۲/۲۴ خود قرار داد و آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۹/۱۰۲/۱۷۳۵۳ مورخ ۱۳۹۹/۲/۲۷ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه تبصره
بند (الف) ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری»

موضوع استفساریه:

آیا عبارت «مدرک کارشناسی» در تبصره بند «الف» ماده (۱۰۳) قانون
مدیریت خدمات کشوری (الحاقی مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۲۴)^۱ مدرک
کارشناسی معادل را نیز در بر می‌گیرد؟

پاسخ:

بلی. عبارت «مدرک کارشناسی» در تبصره بند «الف» ماده (۱۰۳)
قانون مدیریت خدمات کشوری شامل مدرک کارشناسی معادل که ارزش
استخدامی دارد نیز می‌شود.

▪ دیدگاه مغایرت

به موجب بند (الف) ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری، شرایط بازنشستگی
مشمولان این قانون تعیین شده است و برای کارکنان مشاغل تخصصی که دارای مدرک
دانشگاهی کارشناسی ارشد و بالاتر هستند، میزان سی و پنج سال سن به عنوان شرط لازم
جهت بازنشستگی مشخص شده است. اما قانون‌گذار در تبصره‌ی الحاقی همین بند، برای
ایثارگرانی که به موجب قوانین و مقررات مربوط از امتیاز یک مقطع تحصیلی بالاتر
برخوردارند، امکانی را قائل شده است که با دارا بودن مدرک کارشناسی، تا سی و پنج سال

۱. ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۷/۷/۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت
خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۰۳- دستگاه اجرایی با داشتن یکی از شرایط زیر می‌تواند
کارمند خود را بازنشسته نماید:

الف) حداقل سی سال سابقه خدمت برای مشاغل غیرتخصصی و سی و پنج سال برای مشاغل تخصصی با
تحصیلات دانشگاهی کارشناسی ارشد و بالاتر با درخواست کارمند برای سنوات بالاتر از ۳۰ سال.
تبصره (الحاقی ۱۳۹۵/۱۱/۲۴)- ایثارگرانی که به موجب قوانین و مقررات مربوط از امتیاز یک مقطع تحصیلی بالاتر
برخوردارند نیز با داشتن مدرک کارشناسی، مشمول حکم این ماده می‌باشند و می‌توانند تا سی و پنج سال خدمت نمایند.
(ب) ...»

اجازه‌ی ادامه‌ی خدمت داشته باشند. حال با توجه به اینکه در بند (الف) ماده (۱۰۳)، به صراحت عبارت «تحصیلات دانشگاهی کارشناسی ارشد و بالاتر» ذکر شده است، منظور از عبارت «مدرک کارشناسی» در تبصره‌ی الحاقی بند (الف) نیز قاعداً مدرک کارشناسی دانشگاهی بوده است و مدرک‌های معادل کارشناسی را در بر نمی‌گیرد. بنابراین عبارت «مدرک کارشناسی» دارای ابهام یا اجمال نیست و منصرف از «مدرک معادل کارشناسی» است و مجلس شورای اسلامی در این مصوبه مفهوم مدرک کارشناسی را به «مدرک کارشناسی معادل» توسعه داده است و از این جنبه مغایر اصل (۷۳) قانون اساسی و نظریه‌ی تفسیری شورای نگهبان^۱ در رابطه با این اصل است.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

الف) با توجه به اینکه در تبصره‌ی بند (الف) ماده (۱۰۳)، «مدرک کارشناسی» به صورت مطلق ذکر شده است، اطلاق آن بنا به تفسیر لفظی «مدرک کارشناسی دانشگاهی» و «مدرک کارشناسی معادل» را در بر نمی‌گیرد. در واقع اساساً موضوع تبصره بند (الف) ماده (۱۰۳) با اصل بند مذکور تفاوت دارد و ذکر عبارت مدرک دانشگاهی در بند (الف) نمی‌تواند قرینه‌ای باشد برای این که عبارت مدرک دانشگاهی در تبصره نیز تنها شامل مدرک دانشگاهی شود.

ب) تا قبل از سال ۱۳۷۷، مدارک معادل دارای اعتبار کاملاً قانونی بوده است. در سال ۱۳۷۷ و به موجب مصوبه‌ی جلسه ۴۳۲ مورخ ۱۳۷۷/۹/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی،^۲ صدور مدرک معادل در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ممنوع می‌شود. بنابراین با توجه به اینکه تا قبل از سال ۱۳۷۷، مدرک معادل، دارای اعتبار قانونی بوده است و برخی آثار استخدامی مترتب بر «مدرک کارشناسی دانشگاهی» بر «مدرک کارشناسی معادل» نیز مترتب می‌شده

۱. نظریه‌ی تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان: «۱- مقصود از تفسیر، بیان مراد مقنن است؛ بنابراین تضییق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر، تلقی نمی‌شود. ۲- ...»

۲. مصوبه‌ی جلسه ۴۳۲ مورخ ۱۳۷۷/۹/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی: «پیرو ... مقرر گردید:

شورای عالی جهت‌گیری‌های فوق را که - در مواردی باعث توقف صدور مدرک معادل گردیده و در برخی موارد نیز در آینده نزدیک منجر به این توقف خواهد گشت- تأیید می‌نماید و از این پس اعطای مدرک معادل توسط دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ممنوع می‌باشد.»

است، لذا اطلاق عبارت «مدرك كارشناسی» مذکور در تبصره، در رابطه با مدارکی که تا قبل از مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی صادر شده است واجد ابهام بوده و مجلس اقدام به تفسیر آن کرده است. به همین جهت، این استفساریه مصداق توسعه‌ی قانون نیست و مغایرتی با اصل (۷۳) قانون اساسی و نظریه‌ی تفسیری شورای نگهبان در این خصوص ندارد.

▪ نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح استفساریه تبصره بند (الف) ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

گزارش استدلالی

پژوهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرافراز،

کوچه پنجم پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۲۹

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

nashr-rc.ir

gcr.ac.ir